

ЕТНОЛОГИЈА СРБА У МАЂАРСКОЈ: СТАЊЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ

БУДИМПЕШТА - БЕОГРАД, 2013

ЕТНОЛОГИЈА СРБА У МАЂАРСКОЈ:
СТАЊЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ

Српски институт – Етнографски институт САНУ
Будимпешта – Београд
2013

SERBIAN INSTITUTE
Collection of Papers

INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY SASA
Collection of Papers, Volume 29

**ETHNOLOGY OF SERBS IN HUNGARY:
SITUATION AND PERSPECTIVES**

Editors in chief

Pera Lastić

Dragana Radojičić

Editors

Pera Lastić

Mladena Prelić

Secretary

Zoltán Bada

The content of the publication was accepted at the meeting
of the Editorial Board of the Institute of Ethnography SASA,
April 23th 2013

BUDAPEST – BELGRADE 2013

СРПСКИ ИНСТИТУТ
Зборник радова

ЕТНОГРАФСКИ ИНСТИТУТ САНУ
Зборник 29

ЕТНОЛОГИЈА СРБА У МАЂАРСКОЈ: СТАЊЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ

Главни и одговорни уредници
Пера Ластих
Драгана Радојичић

Уредници
Пера Ластих
Младена Прелић

Извршни уредник
Золтан Бада

Садржај зборника бр. 29 усвојен је на седници
Редакције Етнографског института САНУ одржаној
23. априла 2013. године

БУДИМПЕШТА – БЕОГРАД 2013

ЕТНОЛОГИЈА СРБА У МАЂАРСКОЈ: СТАЊЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ

Штампање зборника је помогао
Фонд Министарства за људске ресурсе Мађарске.

Уредници
Пера Ластих
Младена Прелић

Извршни уредник
Золтан Бада

Издавачи
Српски институт – Будимпешта
Етнографски институт САНУ – Београд

За издавача
Пера Ластих
Драгана Радојичић

Рецензенти
академик Војислав Становчић
др Гордана Благојевић

Превод (мађарски језик)
Золтан Бада
Пера Ластих

Превод (енглески језик)
Гордана Ристић

Лектор и коректор (српски језик)
Јасмина Станковић

Лектор и коректор (мађарски језик)
Ксенија Сушић-Марков

Компјутерски слог и штампа
Alfa Press Design Kft.

Тираж: 500

ISBN 978-963-08-8520-1

ISBN 978-86-7587-072-2

САДРЖАЈ

Предговор.....	7
Пера Ластих: <i>Етнолошка истраживања Срба у Мађарској и Српски институт</i>	10
Марија Киш: <i>Пола века истраживања етнографије и етнологије Срба у Мађарској</i>	17
Душан Дрљача – Младена Прелић: <i>На добром путу: Етнологија Срба у Мађарској</i>	23
ЋЂуро Шарошац: <i>Сећање на оснивање „Јужнословенског базичног музеја” у Мохачу и сакупљање етнографског материјала међу Србима у Мађарској (1965-1999)</i>	38
Ђуро Франковић: <i>Митска бића у веровањима Срба у Мађарској</i>	45
Боривој Рус – Пера Ластих: <i>Етнографска истраживања међу Србима у Десци</i>	49
Драгана Радојичић: <i>Етнографски институт САНУ и сарадња са Српским институтом – Будимпешта</i>	59
Младена Прелић: <i>Етнички идентитет Срба у Будимпешти и околини: истраживања Етнографског института САНУ</i>	65
Мирослава Лукић-Крстановић – Мирјана Павловић: <i>Срби у Батањи: Истраживања Етнографског института САНУ</i>	77
Милеса Стефановић-Бановић: <i>Етнолошка истраживања на основу архивских извора Епархије будимске: значај и могућности</i>	85
Биљана Сикимић: <i>Преглед теренских истраживања Срба у Мађарској обављених у оквиру Балканолошког института САНУ, Београд (2001–2010)</i>	93
Јелена Јовановић: <i>Српска етномузикологија и музичка традиција Срба у Мађарској: стање и перспективе</i>	103
Коста Вуковић: <i>Основни приступ и циљеви пројекта „Слика и памћење – програм евидентирања, дигитализације и обраде старих и архивских фотографија о Србима у Мађарској”</i>	111

Золтан Бада: <i>Библиографија етнографије Срба у Мађарској: смернице за остваривање једног научног пројекта</i>	115
Ана Ковачова: <i>Резултати и искуства етнографских истраживања Словака у Мађарској</i>	125
ПРИКАЗИ	135
Борислав Рус: <i>Два часописа из едиције посвећене етнографији и етнологији националних мањина у Мађарској: Етнографија Јужних Словена у Мађарској (1975–1993) и Етнографија Срба у Мађарској (1997–)</i>	137
Золтан Бада: <i>Поводом стоте годишњице излажења једне књиге о Србима у Угарској (Велимир Југа: Срби у земљама свете круне Угарске)</i>	147
ЕТНОЛОГИЈА СРБА У МАЂАРСКОЈ: СТАЊЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ (ПРОГРАМ НАУЧНОГ СКУПА)	153
ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ОКРУГЛОГ СТОЛА	159
ЗАКЉУЧЦИ	163
ETHNOLOGY OF SERBS IN HUNGARY: SITUATION AND PERSPECTIVES (SUMMARIES)	167
MAGYARORSZÁGI SZERBEK ETNOLÓGIÁJA: HELYZETKÉP ÉS TÁVLATOK (ÖSSZEFOGLALÓK)	179

Мирослава Лукић-Крстановић – Мирјана Павловић
 Етнографски институт САНУ, Београд

СРБИ У БАТАЊИ: ИСТРАЖИВАЊА ЕТНОГРАФСКОГ ИНСТИТУТА САНУ¹

Сажетак: У излагању представиће се научно-методолошки процес истраживања и досадашњи резултати рада на теми *Срби у Батањи етничка идентификација и стратификација*. Истраживачка стратегија подразумева: историјску димензију – реконструкцију прошлости, синхронијску раван – проучавање свакодневног живота у мултиетничкој средини и симболички систем у обликовању етничког идентитета. Етнолошки рад подразумева комплексна теренска истраживања која се заснивају на сакупљању обимне писане и усмене грађе, фото и видео записима, анкетама и интервијума и др. У излагању се назначавају даље смернице и перспективе истраживања етничких процеса у оквиру савремених процеса интеграција и културних и друштвених специфичности. У том смислу етнолошка монографска истраживања мултиетничких средина и регионалних целина јесу релевантни научни пројекти у међуинституционалној и међудржавној сарадњи.

Кључне речи: Срби, Батања, етнички идентитет, пројекат ЕИ САНУ.

У оквиру дугорочног пројекта Етнографског института Српске академије наука и уметности² покренута су истраживања под називом *Срби у Батањи – етничка идентификација и стратификација*. На основу уговора о међуакадемијској сарадњи између Српске академије наука и уметности и Мађарске академије наука, а уз подршку др Марије Киш и др Игора Грина, током 1990. и 1991. године започета су теренска истраживања. Међутим, у време политичке изолације и економских санкција према Србији, батањски пројекат био је прекинут са неизвесношћу да ли ће се наставити. У међувремену Етнографски институт САНУ, Српска месна самоуправа у Батањи и Српска земаљска самоуправа у Будимпешти ипак су одржавали контакте уз свесрдно залагање госпође Вере Пејић Сутор и господе Петра Ластиха, Борислава Руса, Боривоја Руса и Мирослава Роцкова, а уз финансијску и логистичку помоћ Српске земаљске самоуправе у

¹ Овај текст је резултат рада на пројекту *Мултиетничкост, мултикултуралност, миграције – савремени процеси* (177027), који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

² Истраживања су се одвијала у оквиру пројекта: *Срби у расејању и националне мањине на тлу Србије* – руководилац др Душан Дрљача. Назив пројекта је касније промењен у: *Етничкост: савремени процеси у Србији, суседним земљама и дијаспори*, а руководилац је био академик Војислав Становчић. Садашњи назив пројекта је *Мултиетничкост, мултикултуралност, миграције – савремени процеси*, а руководилац је др Младена Прелић.

Будимпешти и Српске месне самоуправе у Батањи, па је овај пројекат обновљен. Јуна месеца 2001. године истраживања Срба у Батањи су настављена. Иако су теренска истраживања прекидана (1990–1991. и 2001. године), ипак се истраживачки рад континуирано одвијао, тако што је теренски материјал перманентно допуњаван, продубљиван и актуелизован, посебно подацима из штампе и литературе. Резултати његове континуиране обраде – класификација, систематизација и анализа – презентовани су на бројним (домаћим и иностраним) научним скуповима или објављени у научним часописима.

Пројекат *Срби у Батањи* представља истраживање локалне средине регионалног значаја фокусирано на област етницитета.³ То значи да овакво истраживање подразумева посебно разрађен методолошки механизам, имајући у виду просторне, историјске, друштвено – политичке и културне специфичности. Проучавања су усмерена на српску заједницу у Мађарској, али истовремено и на вишевековне међунационалне, међудржавне контакте и сучељавања, на живот и суживот многих генерација српског порекла у Мађарској. Зато је проблем етницитета захтевао једно прецизно зумирање појединачних сегмената живота и сећања. Акцент је стављен на расветљавање и тумачење свих чинилаца и аспеката етничког идентитета; на границе између интеретничких и интеркултурних система; на конструкцију и производњу симболике етничности и етничке стварности у јавној сфери деловања, али и у приватном окружењу појединца и групе, како српске заједнице, тако и других житеља Батање.

За истраживачки локалитет је одабран град Батања (Battonya) у жупанији Бекеш, на пет километара од румунске границе. То је град који има вишевекону традицију суживота Мађара, Срба, Румуна, Рома и припадника других националности, као и вишевековну повест српског етника. У Батањи се кроз историјске епохе сучељавају успони и падови, досељавања и расељавања, победе и страдања становништва, личне и породичне судбине, које су умногоме дали печат економском, друштвеном и политичком портрету тог града. Концепција истраживања обухвата:

- Предмет: Етнички идентитет, процеси етничности и међуетнички односи. Српска заједница се не посматра као изолат, већ као део локалних и мултиетничких политика у оквиру плуралних државних, европских и регионалних стратегија.

- Метод: Дијахронијски и синхронијски пресек српске заједнице у комуникацијској и симболичкој равни. Анализирају се, с једне стране, историјски маркери (индивидуална и колективна сећања; историјски догађаји), а с друге стране, ситуациона мрежа свакодневнице и јавни догађаји.

- Циљ: Употреба и значај етничности у склопу културних, социјалних, политичких и економских категорија (фактори утицаја, образовање, медији, бирократија и др).

³ Истраживања српске заједнице у Батањи заснивају се на дугогодишњим монографским истраживањима етницета и исељеништва: Мирјане Павловић у САД (Чикаго) и Мирославе Лукић-Крстановић у Канади (Онтарио).

Истраживања

Теренски рад у Батањи одвијао се у више фаза. Прва фаза је обухватала период 1990–91. године и друга фаза од 2001. године до данас. Етнолошки терен је обухватао комплексан и вишеслојан рад:

1. Прикупљање, класификовање, систематизација и анализа писане објављене и необјављене грађе:

а. Необјављени архивски фондови батањских институција: црквени протоколи као што су: Парохијски летопис (1917–1976), циркуларни протоколи у шест књига (1831–1947), саопштења и примедбе Конзисторија, кодекси црквеног владања, Књиге рођених, венчаних и умрлих цркве храма Рождества пресвете Богородице (од XVIII века до данас); школске архиварије као што су: Дневници православне српске вероисповедне школе (од средине XIX века), Записници окружнице србско-батањског учитељског звања од 1869–1892; Дневници српске и румунске мањинске основне школе (после Другог светског рата), Дневници српске основне школе (данас); Списи српске земљорадничке задруге у Батањи (1902–1924) и српског певачког друштва (XIX век); програми, статuti и записници Српске месне самоупре (период транзиције). За црквене протоколе и књиге рођених и венчани израђене су посебне табеле на основу којих се може пратити породично порекло, социјални статус, проценат мешовитих бракова итд.

б. Објављена грађа обухвата штампу: као што су *Српске новине* на матерњем језику и батањске новине на мађарском језику⁴; малобројне публикације – хронике и монографије, књиге прозе и поезије Срба пореклом из Батање; ранија издања Демократског савеза Јужних Словена: *Народни календар* и сл.; радови објављени у едицији *Етнографија Јужних Словена*⁵ и серија монографија под називом *Battonyai Füzetak* која излази од 1961. године;

в. Статистички извори: Градски, жупанијски и државни пописи становништва из 1971. и 1981. године, као и подаци објављени у мађарским статистичким публикацијама на пример: *Magyarország Geographiai Szótára, Pesten; A népszámlálás 1980-ban, 1990-ben.*

2. Материјалне изворе смо регистровале помоћу фото и видео записа: архитектура – здања као што су Црква Рождества Пресвете Богородице (1778), Српска школа, приватне породичне куће; старо српско гробље и надгробни споменици; Назаренско гробље на којем су и Срби сахрањивани; ентеријери кућа: покућство, одевни и украсни предмети; стари занатски и пољопривредни предмети; црквени реквизити: иконе и кандила, уметничка дела и др. Посебан вид теренског зумирања и бележења представљају места где се ти предмети налазе и чувају, као и време њихове ревитализације и репрезентације (на пример легати, збирке на изложбама поводом јубилеја и свечаности српске заједнице). Већи број материјалних извора је систематизован у посебну фото документацију. Примењен је метод прикуп-

⁴ Коришћени захваљујући преводу и тумачењу др Игора Грина.

⁵ Од посебног значаја су нам били радови и корисни савети др Марије Киш и др Игора Грина.

љања и систематизације материјалних извора посебаног значаја, јер сваки артефакт садржи и причу – сећање о: пореклу, изради, употреби, украшавању – често преточену у приповедачку целину. Визуелно евидентирање и наративна перцепција били су најбоља теренска грађа.

3. Усмени извори јесу стожер етнолошког теренског рада. Прва истраживачка запажања обликована су на кратким вестима и информацијама о батањском хабитусу. Следећа фаза теренских истраживања улази у приповедачку зону животних прича као схватања, размишљања, сећања, која представљају издвојене призоре/епизоде из личних и заједничких меморативних досијеа. На основу тих усмених извора – казивања, било је могуће реконструисати прошлост српске заједнице у Батањи и издвојити основне параметре колективног сећања као један од начина конструисања етницитет/етнички идентитет. Посебан сет наративног опуса обухватао је индивидуалне и породичне животне приче, које су етнолошкој опсервацији пружали дубински, понекад и когнитивни пресек животних искустава и ставова у формирању система вредности. Смењују се слике турбулентних историјских догађаја као што су: ратови, оптирање, интернација; социјалистички период – национализација, колективизација, подржављење и атеизација; период транзиције и демократских промена у државној политици према етничким мањинама и националном статусу. Међу драгоценим казивачима посебно се издвајају: поч. батањски парох, прота Иван Јакшић, дугогодишњи председник српске месне самоуправе Мирослав Роцков, директорка школе Вера Пејић Сутор, стари Батањци као важни очевици и савременици батањске прошлости: госпођа Пејић, г. Милош Роцков, г. Жива Луганов, чланови породица Видицки, Ђурошки, Грунчић.

4. Интервјуи и слободни разговори су комбиновани са анкетом. Урађене су две анкете са по педесет питања, од којих је једна анкета на мађарском језику била намењена мултиетничкој популацији у Батањи, а друга на српском језику – Србима у Батањи. Детаљан упитник проширеног типа са 169 питања коришћен је у интервјуима. Упитник садржи следеће области: лична карта испитаника, порекло породице, приче о досељавању, матерњи језик (нивои знања, употреба и однос са мађарским језиком), веровања, обичаји и празници, исхрана, ношња и украсни предмети, фолклорно стваралаштво, медији на матерњем језику, друштвена комуникација и стереотипи понашања, однос међу етничким заједницама, контакт са матицом итд. До сада је обрађено 60 упитника.

5. Визуелни извори појављују се у двострукој улози – у улози научног верификатора и документа значајног за српску заједницу. До сада је снимљено преко пет сати видео материјала и сакупљено око сто фото јединица. Видео материјал обухвата: а. Батањска панорама, делови града и призори из батањске свакодневице; б. Активности: Црквена слава у Батањи, манифестација Српски дан, свечаност „Праштање” – завршетак школске године, црквена богослужења, посета Батањи потомака оптаната из 1923. године; в. Видео записи интервјуа појединих казивача и истакнутих представника града Батања; г. Евидентирање предмета и објеката: српско и румунско гробље, стара црквена документа, легати и др.

Наведени истраживачки метод представља сложен механизам рада чији је циљ да се успостави континуитет читања и тумачења, како српске прошлости тако и батањске свакодневице у којој живе Срби заједно са другим националним/етничким заједницама у граду. Већи степен научне објективности постигнут је детаљним зумирањем свакодневног живота информатора, начина на који се представљају, перцепције од стране припадника других етнички заједница, али и поглед на нас – истраживаче који долазимо из матице. Тај вид интеракције отворио је многе нивое ишчитавања етничког идентитета и међуетничких односа, што је значајно у избегавању црно – белих слика, као и различитих видова опасне стереотипизације не тако ретке у проучавању етничитета. Дакле, циљ је да на примеру једне мале мултиетничке средине дубински сагледамо, објективније и свеобухватније етнoлошки протумачимо феномен етничитета у савременом свету. У том смислу, свака фаза наших истраживања резултирала је аналитичким уобличавањем теренског материјала, презентацијом резултата на научним скуповима (европским конференцијама као што је SIEF, регионалним конференцијама у Бекешчаби и Араду, међународним конференцијама у организацији САНУ итд.) и објављивањем радова у домаћим и страним научним часописима. До сада је објављено 20 радова као појединачних аналитичких целина, а у току је израда заједничке монографије.

Резултати истраживања

Досадашње анализе и радови могу се груписати у неколико целина.

1. *Теоријско-методолошки оквир* проучавања етничког/националног идентитета, као и идентитета локалне – регионалне средине код Срба у Батањи дефинисан је у више наших радова. Савремене дефиниције кључних појмова: етничитет, етничка група, национална заједница, мултикултурализам, као и расправе о семантичким недоумицама у појмовном апарату међународних и државно-правних регулатива разматране су у раду (М. Павловић, бр. 3)⁶.

У раду М. Лукић-Крстановић посебно су анализирани различити типови извора као важни тумачи и конструктори српске прошлости у Батањи, али и као средство комуникације у преношењу кључних и назначених сегмената прошлости стварајући, тако, језгро колективног сећања и заједништва (М. Лукић-Крстановић бр. 1).

Аналитичко методолошки оквир подразумева ситуационо дефинисање етничког идентитета, али укључујући и објективне карактеристике (језик, вера, традиционални обичаји, фолклор итд.). Етнички идентитет разматра се кроз историјски, функционални, симболички и комуникациони дискурс. Анализа се заснива на представљању својеврсног методолошког поступка проучавања специфичне локалне средине са неопходним пресеком прошлости и садашњости који даје најверодостојнију слику односа Батањаца различите националне припадности: Мађари, Румуни, Срби, Роми и др. (М. Лукић-Крстановић бр. 15, 17; М. Павловић 14).

⁶ У тексту су радови наведени редним бројевима из приложене литературе.

Функције и фактори који утичу на очување и испољавање етничког идентитета, било да је то у оквиру система образовања, медија, удружења, породице, бирократије и политике део је анализе у радовима (М. Павловић бр. 4 и бр. 6).

2. Проучавање етничких одлика Срба у Батањи дубоко залази у *симболичке системе*, разгранату мрежу емоција, стереотипа, идеологија што подразумева сложен механизам деловања у очувању и испољавању етничности заједнице. Етничка симболизација има означавајуће и диференцирајуће функције одлика етничког идентитета у издвојеним категоријама као што су српски језик (елементи језика), православна вера, празници – световни и верски, фолклор – музика и игра, храна, ношња, усмена предања и сл. Ово су од стране информатора назначени симболички ресурси српског идентитета. У радовима се издвајају, уочавају и типологизују етнички симболи који се испољавају у разним активностима, ритуалној и обредној пракси.

Однос јавног и приватног у свакодневном животу у периодичним и пригодним, свечаностима, сезонским обичајима јесу анализирани. Етнографија ритуала, светковина и обичаја, с једне стране, успоставља социјално-симболичко поље представљања етничких посебности као што су колективне манифестације и светковине српске заједнице у Батањи: Српски дан и црквена слава (М. Лукић-Крстановић бр. 17). Истовремено функцио-нишу мађарски и српски годишњи празници, обичаји животног циклуса као што су православни и католички Божић, слава и имендан и др. Најрепрезентативнији празници и ритуали Божић и Ускрс обрађени су у радовима (М. Лукић-Крстановић и М. Павловић бр. 16 и М. Павловић бр. 18).

3. Комуникацијска анализа открива сложене механизме у *интергрупним и интрагрупним односима*, односно међуетничким и унутаретничким интеракцијама што успоставља читав низ норми, вредности али и стереотипа на релацији ми–они. Осим тога, српска заједница у Батањи се не посматра само као хомогена заједница, већ и као хетерогена средина коју често прате противуречности и бројни проблеми (М. Лукић-Крстановић бр. 5 и бр. 7, М. Павловић бр. 8. и бр. 10). Међунационални односи се посматрају на релацији већинског и мањинског становништва Мађари–Срби и на релацији мањинских заједница, на пример српска и румунска. Анализа је показала да су међунационални односи прошли дуг историјски пут са честим сменама потпуне подвојености анализираних заједница, али и њихове институционалне сарадње и складнијих персоналних веза (М. Павловић бр. 13 и бр. 20).

4. Ситуациони оквир истраживања Срба у Батањи обухватио је и текуће и актуелне транзиционе процесе карактеристичне за постсоцијалистички период како у Мађарској тако и у Србији. Социјална, политичка и културна прегруписавања имала су свој тег и у свакодневном животу Батањаца. Институционални живот српске заједнице у Батањи у историјском дискурсу обрађен је у раду М. Павловић (бр. 12). Анализе обухватају и сложене институционалне односе мањинских самоуправа и мађарских и српских државних институција (М. Лукић-Крстановић бр. 17). Тако смо пратиле нове законе везане за мањинске самоуправе, системе образовања

и мањинског школства на примеру Батањске српске школе и обданишта; пратиле смо каква је проходност између земље матице и српских институција, како се одвија образовна и културна размена.

Досадашња истраживања показују и имају за циљ да покажу не само како функционишу културне и националне разлике и специфичности у батањској свакодневици, већ и како те различитости функционишу заједно или се стапају у хетерогене урбане и социјалне конгломерате. Тако се свака констатација неке националне специфичности доводи у везу и са савременим животним стиливима као што је популарна култура, урбане зоне окупљања и дружења, интернет комуникација и медији (на пример серијски програми српске или мађарске производње). Тежиле смо да створимо не идеалтипски модел српског идентитета, не само слику каква би била пожељна у очувању идентитета, већ да понудимо реално стање и процесе који прате ову заједницу.

На крају, ова истраживања посвећујемо Србима Батањцима који нису више међу нама, а који су били прави мисионари у чувању и неговању завичајне културе порекла, ажурирању свести и мисли о пореклу, али и свим оним казивањима и причањима о искуствима суживота у мултиетничкој средини.

ХРОНОЛОШКА БИБЛИОГРАФИЈА РАДОВА О БАТАЊИ

1. Мирослава Лукић-Крстановић, Значај извора у проучавању етничког идентитета – Срби у Батањи, *Гласник Етнографског института САНУ*, XL, Београд 1991, 131-145-160.
2. Мирјана Павловић, Појмовно-методолошки оквир проучавања етничког идентитета Срба у Батањи, *Гласник Етнографског института САНУ* XL, Београд 1991, 131-144.
3. Мирјана Павловић, Појмовно-методолошки оквир проучавања етничког идентитета Срба у Батањи, „Континуитет традиционалне културе”, Реферати V. мађарско-југословенске конференције фолклора, Будимпешта 1994, 269-273.
4. Мирјана Павловић, Фактори етничности Срба у Батањи, *Гласник Етнографског института САНУ* XLIII, Београд 1994, 193-200.
5. Mirosława Łukić-Krstanović, Intra and intergroup Relations according to the Battonya Serbs Reports (1990–1991), *Kulturák talákozása – Kulturák konfliktusai*, Békéscsaba, 1995, 281-286.
6. Мирјана Павловић, Ethnicity Factors among the Battonya Serbs, „Meeting of cultures-conflicts of cultures”, Vth International Conference on Ethnographic Nationality Research, Békéscsaba-Budapest 1995, 316-321.
7. Мирослава Лукић-Крстановић, Причања о животу – Срби у Батањи, у: *Етнички и етнокултурни контакти у панонско – карпатском простору*, Етнографски институт САНУ, књ. 42, Београд 1997, 91-101.
8. Мирјана Павловић, Исто и различито – Срби у Батањи, *Етнички и етнокултурни контакти у панонско-карпатском простору*, Посебна издања ЕИ САНУ 42, Београд 1997, 103-110.
9. Мирјана Павловић, Religija i etnička pripadnost, *Glasnik EI SANU* XLVI, Beograd 1997, 101-111.

10. Мирјана Павловић, Some and different, The Serbs in Battonya, VIth International conference on ethnographic nationality research „One thousand years of coexistence in the Carpathian basin” (the reflection of the coexistence of the nationals in the Danube basin in their national tradition), Bekescsaba 1998, 151-158.
11. Мирослава Лукић-Крстановић и Мирјана Павловић, Преглед етнолошких проучавања и теренских истраживања Српске етничке заједнице у Батањи (Battonya), *Етнографија Срба у Мађарској* 3, Будимпешта 2001, 28-42
12. Мирјана Павловић, Minority institutions – Serbs in Battonya, The Minorities at the turn of Millennium (chance, possibilities, challenges), 7th International Conference on Ethnographic Minorities Research, Békéscsaba – Budapest 2001, 246-250.
13. Мирјана Павловић, Sârbii și românii din Bătaonia (Hu). Problema inter-relațiilor dintre cele două comunități minoritare, Interetnicitate în Europa centrală și de est, Colecția minorități 4, Complexul muzeal Arad, Arad 2002, 151-162.
14. Мирјана Павловић, Теоријски оквир проучавања етничности Срба у Батањи, *Друштвене науке о Србима у Мађарској*, Српска академија наука и уметности и Самоуправа Срба у Мађарској, Будимпешта 2003, 115-122.
15. Мирослава Лукић-Крстановић, Срби у Батањи: методолошки оквир истраживања етничитета, *Друштвене науке о Србима у Мађарској*, Српска академија наука и уметности и Самоуправа Срба у Мађарској, Будимпешта 2003, 123-131.
16. Мирослава Лукић-Крстановић и Мирјана Павловић, Божићни обичаји Срба у Батањи, *Етнографија Срба у Мађарској* 4, Мађарско етнографско друштво у Будимпешти, Будимпешта 2003, 85-98
17. Мирослава Лукић-Крстановић, Срби у Батањи: етничка амблемизација светковине, у: *Положај и идентитет српске мањине у југоисточној и централној европи*, САНУ, научни скупови књ. СІХ, књ. 256, Београд 2005, 341- 353.
18. Мирјана Павловић, Ускршњи обичаји Срба у Батањи, *Етнографија Срба у Мађарској* 5, Будимпешта 2006, 51-62.
19. Мирослава Лукић-Крстановић, Методи и извори истраживања етничности: срби у Батањи у: *Култура у трансформацији*, Етнографски институт зборник 223. Београд 2007, 93-101.
20. Мирјана Павловић, Међунационални односи: Срби у Батањи, *Култура у трансформацији*, Зборник Етнографског института САНУ 23, Београд 2007, 135-150.

CIP - Каталогизација у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд

39(=163.41)(439)(082)

159.922.4(=163.41)(439)(082)

323.1(=163.41)(439)(082)

НАУЧНИ скуп Етнологија Срба у Мађарској : стање и перспективе (2010 ;
Будимпешта)

Етнологија Срба у Мађарској: стање и перспективе / главни и одговорни
уредници Пера Ластих, Драгана Радојичић ; уредници Пера Ластих, Младена
Прелић ; извршни уредник Золтан Бада ; [превод (мађарски језик) Золтан
Бада, Пера Ластих, превод (енглески језик) Гордана Ристић]. - Београд :
Етнографски институт САНУ ; Будимпешта : Српски институт, 2015
([Будимпешта] : Alfa Press Design). - 192 стр. : илустр. ; 24 см. -
(Зборник радова / Српски институт) (Зборник / Етнографски институт Српске
академије наука и уметности; 29)

На спор. насл. стр.: *Ethnology of Serbs in Hungary: Situation and
Perspectives*. - "Зборник ... садржи радове са научног скупа који је под
истим називом одржан 19. и 20. новембра 2010. године у Будимпешти ..." -->
Предговор. - Тираж 500. - Стр. 7-8: Предговор / Пера Ластих, Младена
Прелић. - Напомене и библиографске референце уз радове. - Библиографија уз
сваки рад. - Summaries ; Összefoglalók.

ISBN 978-86-7587-072-2 (ЕИ)

ISBN 978-963-08-8520-1 (СИ)

1. Српски институт (Будимпешта) 2. Етнографски институт САНУ(Београд) 3.
Мађарско етнографско друштво (Будимпешта). Народна секција
а) Срби - Етнoлошка истраживања - Мађарска - Зборници б) Срби -
Национални идентитет - Мађарска - Зборници

COBISS.SR-ID 215621388